

PRAKSISOVERSIGT · FORVALTNINGSRET

Praksisoversigt over forvaltningslovens anvendelsesområde, afgørelsesbegreb og inhabilitet

Anvendelsesområde, afgørelsesbegreb, partsbegreb og habilitetsreglerne i §§ 3-8

Version 2 Opdateret 22. jul. 2026 37 afgørelser · 1993-2026

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Forvaltningslovens "almindelige del" – §§ 1-8 – afgør, hvornår loven overhovedet finder anvendelse, hvem der er part, og hvornår en forvaltningsperson er inhabil. Retsgrundlaget bygger fortsat på de oprindelige bemærkninger til 1985 LSF 4, hvorefter "truffet afgørelse" sigter til udfærdigelse af retsakter, dvs. udtalelser, der går ud på at fastsætte, hvad der er eller skal være ret i et foreliggende tilfælde, mens faktisk forvaltningsvirksomhed falder uden for. Praksis domineres af Folketingets Ombudsmand, men Højesteret har i 2024-2025 afsagt to centrale afgørelser om § 3 – om kommunalpolitikeres økonomiske interesse og om sagkyndiges dobbeltroller – og Ankestyrelsen har fastlagt partsbegrebet og væsentlighedsvurderingen i en række principafgørelser.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** En "afgørelse" i forvaltningslovens forstand er udfærdigelse af en retsakt, dvs. en udtalelse, der på et offentligt retsgrundlag fastsætter, hvad der er eller skal være ret i et foreliggende tilfælde.
- 02** Faktisk forvaltningsvirksomhed – patient- og klientbehandling, undervisning, rådgivning, pleje, rengøring og drift – falder uden for lovens anvendelsesområde, men den underliggende ret til ydelsen afgøres ved en afgørelse.
- 03** Beslutninger, der overvejende er af retlig karakter og fastlægger borgerens retsstilling, er afgørelser, selv om de træffes som led i faktisk forvaltningsvirksomhed.
- 04** En myndigheds indstilling eller udtalelse til en anden myndighed er ikke en afgørelse – heller ikke når høringsvaret er bindende for den hørende myndighed.
- 05** En afskedigelse eller forflyttelse er en afgørelse, selv om den fremtræder som en aftale eller et forlig; vilkår, der er accessoriske til forvaltningsakten, indgår i afgørelsen.
- 06** Inhabilitetsreglerne i kapitel 2 gælder efter § 2, stk. 2 også ved indgåelse af kontraktsforhold og lignende privatretlige dispositioner, hvor lovens øvrige regler ikke gælder.

- 07 Partsstatus forudsætter en væsentlig, individuel og retlig interesse i sagens udfald; en afledt eller blot øget sandsynlighed for følgevirkninger er normalt ikke nok.
- 08 Inhabilitetsvurderingen er objektiv: den pågældendes personlige hæderlighed og faktiske evne til at se bort fra interessen er uden betydning.
- 09 Efter § 3, stk. 1, nr. 1 kræves en særlig personlig eller økonomisk interesse – en interesse, man deler med en bredere kreds af naboer, er som udgangspunkt for afledt.
- 10 Opsamlingsbestemmelsen i § 3, stk. 1, nr. 5 rammer nære venskaber og konstaterbart, gensidigt uvenskab; rent faglige og professionelle uoverensstemmelser gør ikke inhabil.
- 11 Ansættelse hos den myndighed, der er modpart i sagen, kan efter § 3, stk. 1, nr. 5 gøre en sagkyndig inhabil, selv om vedkommende ikke har medvirket ved myndighedens konkrete afgørelse.
- 12 "Fare"-forbeholdet i § 3, stk. 2 er en væsentligheds- eller bagatelgrænse: beskedne, fjerntliggende eller rent generelle interesser udløser ikke inhabilitet.
- 13 Virkningen efter § 3, stk. 3 omfatter enhver form for medvirken ved den indholdsmæssige forberedelse – herunder indstillinger og fagkyndige udtalelser – ikke kun selve afgørelsen.
- 14 Substitutionsreglen i § 4 fritager kun, hvor det er umuligt eller forbundet med væsentlig vanskelighed eller betænkelighed at lade en anden træde i stedet; for kollegiale organer gælder de skærpede krav i § 4, stk. 2.
- 15 Efter § 6 skal den, der er bekendt med en mulig inhabilitetsgrund, snarest underrette sin foresatte, og vedkommende må ikke selv deltage i behandlingen og afgørelsen af habilitetsspørgsmålet.
- 16 Forvaltningsloven regulerer ikke myndighedsinhabilitet – den følger af en ulovbestemt retsgrundsætning og kan opstå, når myndigheden selv er part eller når myndighedens leder er personligt inhabil (afledt inhabilitet).
- 17 Uden for forvaltningslovens område gælder en uskreven retsgrundsætning om speciel inhabilitet, der afspejler lovens regler og navnlig aktualiseres ved beslutninger i grænseområdet til afgørelser.
- 18 Vejledningspligten i § 7, stk. 1 udløses af en henvendelse, men suppleres af en pligt til af egen drift at vejlede, når det fremstår naturligt og relevant, eller myndighedens handlemåde ellers kan virke vildledende.
- 19 Videreendeselspligten i § 7, stk. 2 er hovedreglen – en praksis, hvorefter der kun videresendes efter udtrykkelig anmodning, er ikke i overensstemmelse med bestemmelsen.
- 20 Retten til repræsentation og bisidder efter § 8, stk. 1 kan kun fraviges i ganske særlige tilfælde efter en konkret afvejning; undtagelsen i § 8, stk. 2 skal fortolkes snævert.

21 Inhabilitetsreglerne er garantiforskrifter, hvis tilsidesættelse generelt er en væsentlig retlig mangel, der som udgangspunkt medfører ugyldighed, medmindre myndigheden godtgør, at fejlen ikke har haft betydning for udfaldet.

22 Klageinstansen skal af egen drift påse, om underinstansen har overholdt sagsbehandlingsregler med karakter af garantiforskrifter.

§ 1 Hvem loven gælder for, og hvilke sager den omfatter – §§ 1 og 2

Forvaltningslovens organisatoriske anvendelsesområde er bredt: efter [forvaltningslovens § 1, stk. 1](#) gælder loven for **alle dele af den offentlige forvaltning**, og efter [§ 1, stk. 2](#) tillige for selvejende institutioner, foreninger og fonde, der enten er oprettet ved eller i henhold til lov, eller som er oprettet på privatretligt grundlag og udøver offentlig virksomhed af mere omfattende karakter under intensiv offentlig regulering, tilsyn og kontrol. [§ 1, stk. 3](#) giver vedkommende minister hjemmel til efter forhandling med justitsministeren at udstrække loven til andre selskaber og institutioner, hvis udgifterne overvejende dækkes af offentlige midler, eller i det omfang de har fået tillagt afgørelseskompetence på det offentliges vegne.

Det *saglige* anvendelsesområde er derimod snævert. Efter [§ 2, stk. 1](#) gælder loven kun for behandlingen af sager, "hvori der er eller vil blive truffet afgørelse af en forvaltningsmyndighed". Denne afgrænsning er bevidst snævrere end offentlighedslovens. Af de oprindelige bemærkninger til lovforslagets § 2 fremgår:

Noget tilsvarende gælder ikke generelt i forhold til de almindelige regler for forvaltningens sagsbehandling, der er optaget i det foreliggende forslag til forvaltningslov. Regler om forudgående partshøring i lovforslagets kapitel 5 lader sig således ikke med mening udstrække til at skulle finde anvendelse på alle former for forvaltningens virksomhed (...). Det anførte er baggrunden for, at lovforslagets § 2 indeholder en snævrere afgrænsning af anvendelsesområdet for forvaltningslovens regler end den, der er foreslået i offentlighedsloven.

Fra denne hovedregel gør loven selv tre undtagelser. For det første gælder inhabilitetsreglerne i kapitel 2 efter [§ 2, stk. 2](#) også for behandlingen af sager om indgåelse af kontraktsforhold eller lignende privatretlige dispositioner. For det andet gælder kapitel 8 og 8 a (tavshedspligt, videregivelse og digital kommunikation) efter [§ 2, stk. 3](#) for al virksomhed inden for den offentlige forvaltning. For det tredje kan vedkommende minister efter [§ 2, stk. 4](#) udvide lovens anvendelsesområde administrativt.

Aktualitet. Den konsoliderede lovbekendtgørelse er fra 22. april 2014. §§ 1-8 er materielt uændrede siden 1985 bortset fra, at henvisningen til kapitel 8 a i § 2, stk. 3 blev indsat ved [lov nr. 215 af 22. april 2002](#) om digital kommunikation, og at ordene "regionsråds eller" blev indsat i § 4, stk. 3, 2. pkt. ved kommunalreformlovgivningen med virkning fra 1. januar 2007. Uden for den her behandlede kerne er §§ 10 og 28 tilpasset databeskyttelsesforordningen ved [lov nr. 503 af 23. maj 2018](#), og der er indsat et nyt stk. 2 i § 9 a om afslag på partsaktindsigt ved retsstridigt formål ved [lov nr. 655 af 11. juni 2024](#) med virkning fra 1. juli 2024 – ingen af disse ændringer er endnu konsolideret ind i lovbekendtgørelsens tekst.

De enkelte sagsbehandlingsgarantier, som § 2, stk. 1 er indgangsbetingelse for, behandles i selvstændige oversigter: partsaktindsigt under [aktindsigt](#), partshøring under [partshøring](#), begrundelse under [begrundelse-forvaltning](#) og tavshedspligt under [tavshedspligt](#).

Forvaltningsloven § 1, stk. 1-3

Forvaltningsloven § 2, stk. 1-4

Forvaltningsloven § 9a, stk. 2

Afgørelsesbegrebet: retsakter over for faktisk forvaltningsvirksomhed

Forvaltningsloven indeholder ingen definition af afgørelsesbegrebet. Den autoritative fortolkning ligger i de oprindelige bemærkninger til § 2, hvor det hedder:

Med udtrykket »truffet afgørelse« sigtes til udfærdigelse af retsakter, dvs. udtalelser, der går ud på at fastsætte, hvad der er eller skal være ret i et foreliggende tilfælde. Uden for lovens anvendelsesområde falder således navnlig den administrative sagsbehandling, der har karakter af faktisk forvaltningsvirksomhed, så som patient- og anden klientbehandling, undervisning og rådgivning. Denne virksomhed tager netop ikke sigte på at træffe retligt bindende afgørelser i forhold til de implicerede enkeltpersoner.

Ombudsmanden har systematiseret sontringen i [FOB 2018-25](#), hvor anvisningen af en kirkebæk til en konfirmant har ikke blev anset for en afgørelse, hvorfor aktindsigtsanmodningen skulle afgøres efter offentlighedsloven og ikke forvaltningslovens kapitel 4. Udtalelsen opregner børnepasning, drift af plejecentre, rengøring og kantinedrift som yderligere eksempler på faktisk forvaltningsvirksomhed og opstiller det bærende kriterium:

Beslutninger, der overvejende er af retlig karakter og træffes ud fra et offentligretligt retsgrundlag, som fastsætter de berørte borgers retsstilling, er afgørelser i lovens forstand. Det gælder navnlig beslutninger om, hvorvidt en person har ret til en ydelse, der i sig selv har karakter af faktisk forvaltningsvirksomhed.

Samme grundskel er trukket i [FOB om karakterfastsættelse i en klagesag](#), hvor ombudsmanden fremhæver, at optagelse på et plejehjem er en afgørelse, mens tildelingen af et bestemt værelse som udgangspunkt er faktisk forvaltningsvirksomhed, og at bortvisning fra folkeskolen er en afgørelse, mens bortvisning fra resten af en undervisningstime ikke er det.

Ankestyrelsen har omsat sontringen til en praktisk regel på det sociale område. I principafgørelse [76-17 \(Ankestyrelsens principafgørelse om kommunens valg af leverandør\)](#) fastslog styrelsen, at kommunens valg af leverandør som udgangspunkt er faktisk forvaltningsvirksomhed:

Hvis beslutningen er væsentlig indgribende for borgeren, er der imidlertid tale om en afgørelse, som borgeren kan klage over til Ankestyrelsen.

Styrelsen tilføjede, at kommunens vurdering af, om der foreligger en afgørelse eller faktisk forvaltningsvirksomhed, i sig selv er en afgørelse, der kan påklages. I den konkrete sag var visitationen af en 21-årig med Dravet Syndrom til aflastning på et plejecenter for ældre en væsentlig indgribende – og dermed påklagelig – beslutning.

Også domstolene anvender sontringen. I [BS-2413/2004-OLR \(Østre Landsrets dom om Kosovonødloven\)](#) blev Rigspolitiets tvangsmæssige udsendelse af en familie behandlet som faktisk forvaltningsvirksomhed – en fuldbyrdelse af udlændingemyndighedernes gyldige afgørelse – og ikke som en selvstændig retsakt, der kunne prøves efter [grundlovens § 63](#).

LOV

Forvaltningsloven § 2, stk. 1

Grundloven § 63

PRAKSIS	Landsretten · Dom om prøvelse af afgørelse om afslag på opholdstilladelse efter Kosovonødloven	31.08.2006
	Ankestyrelsen · Ankestyrelsens principafgørelse om kommunens valg af leverandør, klageadgang (afgørelse vs. faktisk forvaltningsvirksomhed) og partsstatus i sager om hjælp og aflastning	01.01.2017

§ 3 Grænsetilfælde: aftaler, procesledende beslutninger, indstillinger og habilitetsbeslutninger

Afgørelsesbegrebet er formuleret snævert, men det kan ikke omgås ved at klæde en ensidig myndighedsbeslutning på som en aftale. I [FOB om forligsmæssig afskedigelse](#) udtalte ombudsmanden:

Sammenfattende er det herefter min opfattelse at såvel den egentlige afskedigelsesbeslutning som beslutningen om de nærmere afskedigelsesvilkår indgår i et sagsforløb, der i sin helhed er omfattet af forvaltningslovens afgørelsesbegreb. Det gælder selv om beslutningerne helt eller delvis fremtræder som truffet efter aftale eller forhandlinger.

Begrundelsen er dels, at vilkår, der er accessoriske til en forvaltningsakt, i almindelighed anses som en del af forvaltningsakten, dels at en udskillelse af vilkårsfastsættelsen ville være uforenelig med den ulovbestemte grundsætning om partshøring forud for uansøgt afsked. Samme resultat nåede ombudsmanden i [FOB om forligsmæssig forflyttelse](#), hvor initiativet til at ændre en overenskomstansats tjenestested ensidigt udgik fra kommunen. Og i [FOB om forsvarrets bedømmelseskort](#) fastslog ombudsmanden, at forfremmelse er en afgørelse, uanset at den meddeles som en tjenestebefaling og ikke som et tilbud om ansættelse.

Omvendt falder en række beslutninger uden for begrebet. Forarbejderne til § 2 nævner udtrykkeligt tre grupper:

- **Indstillinger og høringssvar.** "En myndigheds indstilling eller udtalelse til en anden forvaltningsmyndighed til brug for en sags afgørelse er ikke en afgørelse i lovens forstand, uanset om høringssvaret måtte være bindende for den hørende myndighed."
- **Procesledende beslutninger.** En beslutning om, at en sag skal tages under behandling, eller at sagen skal oversendes til en anden myndighed med henblik på afgørelse dér, er ikke en afgørelse. Det samme gælder anklagemyndighedens beslutning om at rejse tiltale.
- **Generelle retsakter og tjenestebefalinger.** Loven gælder som udgangspunkt for sager om udfærdigelse af generelle retsakter, men reglerne om partsaktindsigt, partshøring og begrundelse (kapitel 4-6) finder ikke anvendelse på gennemførelse af generelle forskrifter eller foranstaltninger af almindelig karakter, ligesom konkrete tjenestebefalinger falder uden for disse kapitlers anvendelsesområde.

En nyere præcisering findes i [FOB 2023-24](#), hvor ombudsmanden var enig med Landsskatteretten i, at rettens beslutning under et retsmøde om, at et retsmedlem ikke var inhabil, ikke i den konkrete situation var en afgørelse i forvaltningslovens forstand. Det fritog dog ikke myndigheden fra god forvaltningsskik: ombudsmanden fandt, at det ville have været bedst stemmende hermed, om Landsskatteretten enten på retsmødet eller i den efterfølgende skriftlige afgørelse havde begrundet beslutningen og noteret den på sagen.

Endelig følger det af [§ 2, stk. 2](#), at netop fordi kontraktsindgåelse og lignende privatretlige dispositioner ligger uden for stk. 1, har lovgiver udtrykkeligt udstrakt kapitel 2 hertil – en løsning, forarbejderne begrundes med, at "[d]en afgrænsning af forvaltningslovens anvendelsesområde, der er foretaget i lovforslagets § 2, stk. 1, bør ikke gælde for lovforslagets regler om inhabilitet".

§ 4 Partsbegrebet: væsentlig, individuel og retlig interesse

Partsbegrebet er ikke defineret i loven, men er forudsat i formuleringen af bl.a. [§ 8, stk. 1](#) og [§ 9, stk. 1](#). Ombudsmanden har sammenfattet praksis i [FOB 2022-17](#):

Også personer, som ikke er ansøgere, adressater eller klagere, kan være parter i en sag. Det afhænger af, om de kan anses for at have en væsentlig, individuel og retlig interesse i sagen og dens udfald.

Væsentlighedskriteriet betyder, at afgørelsen skal angå borgerens forhold "med en vis intensitet og styrke". Ved vurderingen af, om en *afledt* interesse er tilstrækkelig, må mængden og arten af de led, der ligger mellem sagens udfald og betydningen for borgeren, tages i betragtning, ligesom det er afgørende, hvor indgribende udfaldet er, og om interessen er beskyttet af den materielle lovgivning. Ombudsmanden tilføjer, at når udfaldet ikke har direkte og automatiske virkninger, men alene øger sandsynligheden for, at visse følger indtræder, vil interessen som oftest være for indirekte og usikker til at udløse partsstatus.

Ankestyrelsen har udmøntet kriterierne i flere principafgørelser:

Afgørelse	Spørgsmål	Resultat
7-15	Er en anbringende kommune part i socialtilsynets tilsynssag om et privat opholdssted?	Nej – hverken samarbejdsaftale, driftstilskud eller tilbuddets samtykke er nok; seks andre kommuner brugte samme tilbud, så interessen var ikke individuel
24-18	Er den solidarisk hæftende ægtefælle part i sagen om tilbagebetaling af boligstøtte?	Ja – direkte, væsentlig, individuel og retlig interesse; et girokort er ikke en gyldig afgørelse over for hæfteren
C-3-01	Har forældremyndighedsindehaveren partsstatus i samværssag mod den anden forælder?	Ja – men uden klageadgang, da afgørelsen ikke er truffet over for vedkommende

I [7-15 \(Kommunes partsstatus i tilsynssager\)](#) understregede Ankestyrelsen, at indgrebets intensitet er afgørende: et skærpet tilsyn og et påbud om ændrede fysiske rammer var ikke nok, hvorimod en tilbagekaldelse af godkendelsen i højere grad ville have talt for partsstatus. I [24-18 \(Solidarisk hæftelse for boligstøtte\)](#) fastslog styrelsen, at "[e]n afgørelse om tilbagebetaling af boligstøtte, der kun er truffet overfor modtageren af boligstøtte, har derfor ikke virkning overfor en solidarisk hæfter". Og i [C-3-01 \(Partsstatus for indehaver af forældremyndighed\)](#) viser Ankestyrelsen, at partsstatus og klageberettigelse ikke er sammenfaldende: partsstatus udløser ret til advokatbistand, aktindsigt og udtaleret, men ikke i sig selv klageadgang.

I ombudsmandspraksis er partsbegrebet også afgrænsende over for naboer og tredjemænd, jf. [FOB om nabo ikke klageberettiget i byggesag](#) og [FOB om partshøring i byggesag](#).

LOV	Forvaltningsloven § 8, stk. 1	Forvaltningsloven § 9, stk. 1	
PRAKSIS	Ankestyrelsen · Solidarisk hæftelse for boligstøtte – Partsstilling og krav til afgørelse ved efterregulering		01.01.2018
	Ankestyrelsen · Kommunes partsstatus i tilsynssager: Krav om væsentlig og individuel interesse i sag om privat døgntilbud		01.01.2015
	Ankestyrelsen · Partsstatus for indehaver af forældremyndighed i samværssager mod den anden forælder		01.01.2001

§ 5 Speciel personlig inhabilitet efter § 3, stk. 1, nr. 1-4

Forvaltningslovens § 3, stk. 1 opregner fire konkrete tilfældegrupper og en opsamlingsbestemmelse. Af de oprindelige bemærkninger fremgår, at inhabilitet kan foreligge i forhold til enhver, der virker inden for den offentlige forvaltning – uanset om virket beror på ansættelse, beskikkelse eller valg, om arbejdet er aflønnet, og om det er heltids- eller deltidsbeskæftigelse, herunder hverv som medlem af et kollegialt organ.

Nr. 1 – partsinhabilitet. Den, der selv har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald, er inhabil, jf. § 3, stk. 1, nr. 1. Det centrale nyere eksempel er Nymølle/Faxe-sagsforløbet. Retten i Næstved fandt i **BS-1323/2020-NAE** ([Afgørelse om ugyldigt afslag på grundvandssænkning](#)), at et udvalgsmedlem, der var medejer af flere ejendomme op til graveområdet og i høringssvar havde anført, at en gravetilladelse ville påvirke familiens økonomi "drastisk", havde en særlig, væsentlig og direkte økonomisk interesse. Da hans stemme var udslagsgivende i et 4-3-flertal, blev afgørelsen ugyldig, og kommunen blev anset for erstatningsansvarlig. Østre Landsret nåede i **BS-30324/2021-OLR** ([Afgørelse om inhabilitet og tilladelse til grundvandssænkning](#)) det modsatte resultat på habilitetsspørgsmålet:

Vidne 3 [kan] ikke anses at have haft en sådan særlig personlig eller økonomisk interesse i udfaldet af behandlingen om tilladelse til grundvandssænkning, at han ikke som valgt lokalpolitiker kunne deltage i at træffe afgørelse på mødet den 30. oktober 2019.

Landsretten lagde vægt på, at interessen var *afledt*: medlemmet boede ikke selv på ejendommene, det var uvist om og hvornår et prisfald ville indtræde, og hans ejendomme lå sammen med ca. 55 andres inden for 200 meter fra graveområdet. Højesteret stadfæstede resultatet i **BS-29747/2023-HJR** ([Højesteretsdom: Afslag på grundvandssænkning ikke ugyldigt](#)). Sagsforløbet illustrerer, at grænsen mellem en "særlig" og en "afledt" økonomisk interesse i praksis er det vanskeligste spørgsmål under nr. 1 – og at graden af, hvor bredt interessen deles med andre borgere, er et centralt kriterium.

Nr. 2 – slægtskabsinhabilitet. § 3, stk. 1, nr. 2 omfatter ægtefælle, beslægtede og besvogrede i op- eller nedstigende linje samt i sidelinjen så nær som søskendebørn og "andre nærtstående". Forarbejderne fremhæver, at udtrykket "andre nærtstående" ud over plejeforhold navnlig sigter til tilknytning, der ikke beror på ægteskab, men på et fast samlivsforhold. Til forskel fra nr. 1 medfører kun *aktuelle* repræsentationsforhold inhabilitet efter nr. 2. [Vejledning om god adfærd i det offentlige](#) illustrerer med det klare skoleeksempel, at en kommunal sagsbehandler er inhabil ved behandlingen af en byggetilladelse på nabogrunden til broderens ejendom – uanset hvilken relation der konkret er mellem dem.

Nr. 3 – selskabs- og foreningsinhabilitet. § 3, stk. 1, nr. 3 rammer kun tilknytning til en **privat** juridisk person, der har en **særlig** interesse i sagens udfald. Det udelukker efter forarbejderne både juridiske personer, der fuldt ud ejes af stat eller kommune, og offentlige selvejende institutioner oprettet ved eller i henhold til lov. En generel foreningsmæssig, ideologisk eller politisk interesse begrunder i almindelighed ikke inhabilitet, hvorimod der "jævnligt vil være grund til at statuere inhabilitet" ved fx byggetilladelser til foreningen eller gensidigt bebyrdende retshandler med den. I **FOB 2013-8** afviste ombudsmanden anvendelse af nr. 3 på medlemmer af Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed, allerede fordi alle tre medlemmer var offentligt ansatte og uden tilknytning til private juridiske personer med særlig interesse i sagen. Se også [FOB om kommunaldirektørs inhabilitet som følge af medlemskab af et pengeinstituts bestyrelse](#), hvor Indenrigsministeriet fremhævede, at spørgsmålet må afgøres efter reglerne om *speciel* inhabilitet i konkrete sager.

Nr. 4 – to-instans-inhabilitet. § 3, stk. 1, nr. 4 omfatter kun sager om klage over eller kontrol- og tilsynsvirksomhed over for en anden offentlig myndighed, hvor den pågældende tidligere hos denne myndighed har medvirket ved den afgørelse, sagen angår. Forarbejderne præciserer, at en overordnet myndigheds medarbejder, der blot har ydet vejledning om lovfortolkning uden at give udtryk for sin endelige opfattelse af sagens udfald, ikke har "medvirket ved den afgørelse". I [FOB om to-instans inhabilitet](#) fandt ombudsmanden derimod en skatteinspektør inhabil som sekretær for skatteankenævnet, fordi hans besvarelse af klagerens anmodning om ny sagsbehandler nødvendigvis havde indbefattet en forudgående gennemgang og vurdering af sagens skatteretlige problemer – og skatteankenævnets afgørelse kunne derfor kræves tilsidesat som ugyldig.

LOV	Forvaltningsloven § 3, stk. 1	
PRAKSIS	Højesteret · Højesteretsdom: Afslag på grundvandssænkning ved råstofindvinding ikke ugyldigt	24.01.2024
	Landsretten · Afgørelse om inhabilitet og tilladelse til grundvandssænkning ved råstofindvinding	14.10.2022
	Byretten · Afgørelse om ugyldigt afslag på grundvandssænkning og erstatningsansvar	16.07.2021

§ 6 Opsamlingsbestemmelsen i § 3, stk. 1, nr. 5 – venskab, uvenskab, dobbeltroller og gaver

Efter § 3, stk. 1, nr. 5 foreligger inhabilitet, når "der i øvrigt foreligger omstændigheder, som er egnede til at vække tvivl om vedkommendes upartiskhed". Forarbejderne angiver rækkevidden:

Efter denne bestemmelse vil f.eks. et nært venskabsforhold eller omvendt et konstaterbart uvenskab over for en person, der er part i sagen, kunne begrunde inhabilitet, og det samme vil, men kun i særegne tilfælde, kunne gælde, hvis den pågældende offentligt har tilkendegivet sin opfattelse af den sag, der foreligger til behandling.

Det tilføjes udtrykkeligt, at et kommunalbestyrelsesmedlem, der som led i sin almindelige politiske virksomhed på forhånd har givet udtryk for en stillingtagen til udfaldet af en bestemt sag, i almindelighed ikke bliver inhabil – og tilsvarende for interesserepræsentanter i kollegiale organer.

Personlige modsætningsforhold. [FOB 2023-24](#) opstiller de tre kumulative krav: modsætningsforholdet skal være af en vis styrke og direkte karakter, konstaterbart og **gensidigt**:

Det skal endvidere være konstaterbart og gensidigt, forstået på den måde at det ikke er tilstrækkeligt, at kun parten hævder, at der er et modsætningsforhold, hvis det ikke kan lægges til grund, at forvaltningspersonen har et modsætningsforhold til parten. Rent faglige, professionelle uoverensstemmelser og tvister, f.eks. i videnskabelige sammenhænge, kan i almindelighed ikke i sig selv udgøre grundlag for inhabilitet.

Samme afgrænsning bar [FOB 2013-8](#): ansættelse ved samme universitet som anmelderne gjorde ikke UVVU-medlemmerne inhabile – "der skulle noget mere til" – og heller ikke samtidigt medlemskab af Det Frie Forskningsråd eller det forhold, at et medlem havde medunderskrevet en opfordring til universitetet om at undersøge forskerens sager. Derimod erklærede UVVU selv en prodekan inhabil efter nr. 5, fordi han indgik i ledelsen på det universitet, som sagen var af væsentlig betydning for.

Nære relationer og gaver. [FOB 2019-13](#) sammenfatter praksis: i FOB 2010 20-4 var en overborgmester ikke inhabil i ansættelsessager, selv om to ansøgere havde deltaget i hans valgkampagne, da relationerne ikke havde karakter af "nære personlige venskaber", mens Statsforvaltningen i 2015 fandt en borgmester inhabil efter nr. 5 ved økonomiudvalgets behandling af en partnerskabsaftale, fordi han var kæreste med direktøren

hos den private aktør. Ombudsmanden lægger tilsvarende til grund, at nr. 5 kan finde anvendelse, hvor en forvaltningsperson uberettiget har modtaget gaver fra den, sagen vedrører – men ikke hvor gaven er "berettiget", fx en sædvanlig lejlighedsgave.

Dobbeltroller hos sagkyndige. Den principielt vigtigste nyere afgørelse er Retslægeråds-sagen. Retten i Esbjerg fandt i **BS-19639/2022-ESB** ([Kendelse om inhabilitet af lægekonsulent i Ankestyrelsen](#)), at en professor, der siden 2010 havde været lægekonsulent og siden 2018 koordinerende lægekonsulent i Ankestyrelsen, var inhabil ved Retslægerådets behandling af en arbejdsskadesag, hvor Ankestyrelsen var modpart. Vestre Landsret stadfæstede i **BS-7625/2024-VLR** ([Kendelse om inhabilitet af lægekonsulent i Ankestyrelsen ved behandling i Retslægerådet](#)) og lagde vægt på, at hans fremtrædende stilling hos den myndighed, der var part, objektivt set var egnet til at rejse begrundet tvivl om upartiskheden – og at det var uden afgørende betydning, at han ikke havde deltaget i Ankestyrelsens konkrete sagsbehandling. Højesteret stadfæstede ved kendelse af 10. januar 2025 i **BS-33979/2024-HJR** ([Højesteret stadfæster inhabilitet for lægekonsulent i Retslægerådet](#)). Sagen viser samtidig, at inhabiliteten kan have materiel betydning: da sagen blev genforelagt Retslægerådet i en anden sammensætning, blev den nye udtalelse væsentligt mere gunstig for skadelidte.

Habilitetskravene til Retslægerådet er i øvrigt beskrevet i [Betænkning nr. 1196/1990 om Retslægerådet, s. 69](#), hvor det anføres, at både retsplejelovens og forvaltningslovens regler kan anvendes, og at "[f]ører blot et af regelsættene til at antage inhabilitet, må den pågældende undlade at deltage i behandlingen af sagen".

Sammenligningen med retsplejeloven. [FOB 2013-8](#) fremhæver en forskel, der ofte overses: [retsplejelovens § 61](#) kræver omstændigheder, der er egnede til at rejse tvivl om dommerens *fuldstændige* upartiskhed, mens forvaltningslovens nr. 5 blot taler om tvivl om upartiskheden – "[d]er skal med andre ord i almindelighed mindre til, før der foreligger inhabilitet efter retsplejeloven". Domstolspraksis om dommeres og lægdommeres habilitet – fx **BS-24758/2018-VLR** ([Prøvelse af lægdommers habilitet i boligretssag](#)), **BS-742/2017-RAN** ([Kendelse om boligretsmedlems habilitet](#)) og **BS-415/2012-LYN** ([Kendelse om inhabilitet af boligdommer](#)) – kan derfor ikke uden videre overføres til forvaltningen. I boligretssagerne blev det fastslået, at en lægdommers formandspost i en lejerforening ikke i sig selv medfører inhabilitet, fordi lægdommerne netop udpeges efter forhandling med interesseorganisationerne, og at fælles partimedlemskab eller fælles kontoradresse med modpartens advokat heller ikke er nok. Om dommeres inhabilitet efter tidligere deltagelse i sagen se **SS-104/2023-HJR** ([Dommerinhabilitet ved behandling af erstatningskrav](#)) og **AM2025.06.24H** ([Byretsdommers inhabilitet fører til hjemvisning](#)), samt – med modsat udfald – **SS-1441/2012-OLR** ([Inhabilitet efter afvisning af vidneførsel](#)) og **S-3396-13** ([Hjemvisningspåstand afvist](#)).

LOV	Forvaltningsloven § 3, stk. 1	Retsplejeloven § 61	
PRAKSIS	Højesteret · Højesteret: Byretsdommers inhabilitet fører til hjemvisning af straffesag om vold og blufærdighedskrænkelser		24.06.2025
	Højesteret · Højesteret Hjemviser Sag om Blufærdighedskrænkelser Grundet Dommers Inhabilitet		24.06.2025
	Højesteret · Højesteret stadfæster inhabilitet for lægekonsulent i Retslægerådet grundet ansættelse i Ankestyrelsen		10.01.2025
	Højesteret · Dommer inhabilitet ved behandling af erstatningskrav efter tidligere deltagelse i varetægtsfængsling		04.06.2024
	Landsretten · Kendelse om inhabilitet af lægekonsulent i Ankestyrelsen ved behandling i Retslægerådet		22.03.2024
	Landsretten · Afvisning af kæremål om dommerinhabilitet grundet manglende tilladelse fra Procesbevillingsnævnet		15.09.2023
	Landsretten · Prøvelse af lægdommers habilitet i boligretssag		24.10.2018

Landsretten · Østre Landsret afviser påstand om hjemvisning af sag grundet byretsdommers påståede inhabilitet	20.08.2014
Landsretten · Dom om påstand om ophævelse af byretsdom og hjemvisning ikke taget til følge grundet inhabilitet.	18.12.2012
Landsretten · Vestre Landsret stadfæster byrettens kendelse om inhabilitet i sag mod Fremlagte bilag	07.02.2012
Byretten · Kendelse om inhabilitet af lægekonsulent i Ankestyrelsen ved behandling af sag i Retslægerådet	29.10.2023
Byretten · Kendelse om boligretsmedlems habilitet trods formandspost i lejerforening	11.04.2018
Byretten · Kendelse om inhabilitet af boligdommer grundet tidligere deltagelse i sager med samme udlejer	03.04.2013

§ 7 "Fare"-forbeholdet i § 3, stk. 2 og virkningen i § 3, stk. 3

Selv om en interessekollision falder ind under en af tilfældegrupperne i stk. 1, foreligger der efter [§ 3, stk. 2](#) ikke inhabilitet, hvis der som følge af interessens karakter eller styrke, sagens karakter eller den pågældendes funktioner ikke kan antages at være fare for, at afgørelsen bliver påvirket af uvedkommende hensyn. Ombudsmanden beskriver bestemmelsen i [FOB 2019-13](#) som "udtryk for en væsentligheds- eller bagatelgrænse":

Hvis der kun er tale om en beskeden eller fjerntliggende interesse, bør der således ikke statueres inhabilitet. Også sagens karakter kan føre til, at der ikke skal statueres inhabilitet. Dette vil navnlig komme på tale for så vidt angår sager af generel karakter.

Tre forhold fremhæves i forarbejderne. For det første er vurderingen **objektiv**: "personens individuelle forhold med hensyn til risikoen for, at netop han vil lade sig påvirke af uvedkommende hensyn, er uden betydning", og det er derfor uden betydning, om vedkommende på grund af sine private økonomiske forhold må anses for mere eller mindre tilbøjelig til at lade sig påvirke af udsigten til tab eller vinding. For det andet skal hensynet være **uvedkommende** – er det i lovgivningen forudsat, at bestemte interesseorganisationer er repræsenteret i et kollegialt organ, vil den generelle interesse, organisationen er bærer af, normalt ikke være "uvedkommende". For det tredje har stk. 2 navnlig praktisk betydning i forhold til nr. 3 og nr. 4, mens den for nr. 5's vedkommende indgår i selve bedømmelsen af, om forholdet overhovedet kan henføres under bestemmelsen. Endelig fremhæves det, at bestemmelsen i praksis navnlig vil medføre, at en interesse ikke afskærer den pågældende fra at udføre "mere teknisk betonedede funktioner, der er uden betydning for den materielle beslutning".

Forarbejderne understreger samtidig, at inhabilitetsreglerne har et snævrere anvendelsesområde ved generelle afgørelser end ved konkrete, og at kommunale afgørelser truffet på grundlag af kommunernes almindelige beføjelser bedømmes lempeligere end egentlig myndighedsudøvelse over for borgerne – men at hensynet til tilliden til forvaltningens upartiskhed trækker den anden vej. Samme afvejning findes i [Vejledning om kommunale fællesskaber](#), hvor det fremhæves, at en beslutning om at anse et medlem for inhabilt "[ikke] indebærer (...) nogen tilkendegivelse om, at det pågældende medlem konkret må antages at ville lægge vægt på usaglige hensyn".

Virkningen. Efter [§ 3, stk. 3](#) må den inhabile hverken træffe afgørelse, deltage i afgørelsen eller i øvrigt medvirke ved behandlingen af sagen. Rækkevidden er præciseret i [FOB 2019-13](#):

Forbuddet mod at medvirke ved behandlingen af sagen omfatter alle former for deltagelse i den indholdsmæssige forberedelse og ekspedition af sagen. Den pågældende må f.eks. heller ikke medvirke ved afgivelse af indstillinger eller fagkyndige udtalelser.

Afskæringen gælder derimod kun deltagelse som led i vedkommendes arbejde for myndigheden; den inhabile kan fortsat udtale sig i anden egenskab, fx som part eller partsrepræsentant. Forarbejderne præciserer, at et inhabilt medlem af et kollegialt organ er afskåret ikke blot fra afstemningen, men også fra den forudgående rådslagning, og henviser til, at et inhabilt kommunalbestyrelsesmedlem efter normalforretningsordenen skal forlade lokalet under forhandling og afstemning. Samme praksis er beskrevet i [Betænkning nr. 1317/1996 om forskningsrådenes sagsbehandling, s. 22](#), hvor Forskningsdirektoratets retningslinjer foreskrev, at "[d]et inhabile medlem (suppleant) er afskåret fra at deltage i alle sagens faser (under mødebehandlinger forlader den pågældende mødelokalet)".

LOV

Forvaltningsloven § 3, stk. 2, 3

§ 8 Substitution efter § 4, ministerens regeludstedelse efter § 5 og procedurereglerne i § 6

Substitution – § 4. Den praktiske konsekvens af inhabilitet er normalt, at den inhabiles funktioner varetages af en anden medarbejder eller en stedfortræder. [§ 4, stk. 1](#) fritager, hvis substitution ville være umulig eller forbundet med væsentlige vanskeligheder eller betænkelighed. Forarbejderne nævner som eksempler, at en sags uopsættelige karakter reelt gør substitution umulig, eller at substitution "efter omstændighederne vil kunne medføre en betænkelig svækkelse af sagkundskaben hos den kompetente myndighed". For kollegiale organer gælder efter [§ 4, stk. 2](#) et skærpet krav: også hvor en stedfortræder ikke kan indkaldes, gælder § 3, medmindre myndigheden ville miste sin beslutningsdygtighed eller sammensætningen ville give anledning til væsentlig betænkelighed, **og** behandlingen ikke kan udsættes uden væsentlig skade. Forarbejderne begrundes dette med, at "det normalt vil være fuldt forsvarligt, at sagen i så fald behandles og afgøres af de øvrige medlemmer". [§ 4, stk. 3](#) kodificerer den kommunalretlige praksis om, at et medlem kan deltage i valg til hverv, selv om det selv er bragt i forslag, og at § 3 ikke gælder for regionsråds eller kommunalbestyrelses beslutninger om vederlag til medlemmer.

Spændingen mellem habilitetskrav og sagkundskab er særligt udtalt i fagkyndige kollegiale organer. [Betænkning nr. 1317/1996, s. 20](#) fremhæver, at netop § 4 er "af betydelig interesse" for forskningsrådene, hvis sammensætning sker med henblik på at sikre den størst mulige sagkundskab, og udvalget foreslog derfor både præciserende og supplerende habilitetsbestemmelser i rådernes forretningsordener samt øget brug af eksterne bedømmere ved inhabilitet.

§ 5 – ministerens regeludstedelse. Efter [§ 5](#) kan vedkommende minister efter forhandling med justitsministeren for bestemte områder fastsætte regler, der fastlægger den nærmere rækkevidde af §§ 3 og 4. Bestemmelsen har i praksis fået begrænset selvstændig betydning, men hjemler den type udmøntning, der findes i forretningsordener og cirkulærer, jf. fx [Cirkulære om forretningsorden for Domstolsstyrelsens bestyrelse](#) og [Cirkulære om bedømmelse af prøveansatte fængselsbetjentelever og værk mesterelever i kriminalforsorgen](#), hvor det udtrykkeligt bestemmes, at forvaltningslovens inhabilitetsregler gælder for bedømmelsesnævnets medlemmer, og at områdedirektøren afgør tvivlsspørgsmål.

§ 6 – underretning og kompetence. Efter [§ 6, stk. 1](#) skal den, der er bekendt med, at der for hans vedkommende foreligger forhold som nævnt i [§ 3, stk. 1](#), snarest underrette sin foresatte – for medlemmer af kollegiale organer myndigheden selv – medmindre det er åbenbart, at forholdet er uden betydning. Undtagelsen skal fortolkes snævert, jf. [Vejledning om kommunale fællesskaber](#): "Medlemmets egen, subjektive vurdering af forholdets (manglende) betydning er ikke afgørende." Efter [§ 6, stk. 2](#) afgøres habilitetsspørgsmålet af myndigheden, og efter [§ 6, stk. 3](#) må vedkommende ikke selv deltage i behandlingen og afgørelsen heraf.

Denne sidste regel var netop knæpunktet i [FOB 2023-24](#). Ombudsmanden kritiserede ikke Landsskatterettens vurdering af, at retsmedlemmet var habilt, men fandt, at medlemmet burde have forladt retsmødelokalet, efter at han havde redegjort for sit kendskab til parten – han burde således ikke have været til stede, mens de øvrige medlemmer behandlede og afgjorde spørgsmålet. Landsskatteretten erklærede sig enig i, at dette "i højere grad vil understøtte, at det også udadtil fremstår klart, at vedkommende ikke selv deltager i beslutningen om habilitet", og varslede generelle retningslinjer. Ombudsmanden havde derimod ingen bemærkninger til, at de to tilbageværende medlemmer anså sig for beslutningsdygtige.

Et eksempel på korrekt efterlevelse af [§ 6, stk. 1](#) findes i [FOB 2013-8](#), hvor en anmelder, der samtidig var suppleant i UVVU, få dage efter indbringelsen meddelte sekretariatet, at han anså sig for inhabil. Om konsekvensen af at forsømme afklaringen se [FOB om manglende afklaring eller afværgelse af mulig inhabilitet](#).

LOV

[Forvaltningsloven § 4, stk. 1-3](#)[Forvaltningsloven § 5](#)[Forvaltningsloven § 6, stk. 1-3](#)

§ 9 Ulovbestemt inhabilitet: myndighedsinhabilitet, afledt inhabilitet og faktisk forvaltningsvirksomhed

Forvaltningslovens kapitel 2 er ikke udtømmende. Uden for lovens anvendelsesområde – og for myndigheder som sådan – gælder ulovbestemte retsgrundsætninger, der bygger på de samme hensyn.

Speciel inhabilitet uden for lovens område. [FOB 2014-11](#) sammenfatter grundsætningen:

Den uskrevne retsgrundsætning kan f.eks. finde anvendelse i forbindelse med faktisk forvaltningsvirksomhed, men også i forbindelse med procesledende beslutninger, udarbejdelse af indstillinger fra en myndighed til en anden, udarbejdelse af udtalelser og redegørelser mv.

Ombudsmanden fremhæver, at forvaltningslovens regler har "en vis afsmittende betydning", og at inhabilitet navnlig kan foreligge, hvor den faktiske forvaltningsvirksomhed står i forbindelse med en afgørelse eller ligger i grænseområdet hertil. De to illustrationer er blevet standardeksempler: en lærer må gerne undervise sine egne børn, men ikke medvirke ved deres eksamen eller årskaraktorgivning; en plejhjemsansat må gerne pleje et familiemedlem, men ikke medvirke ved fordelingen af et særligt attraktivt værelse, som familiemedlemmet er i betragtning til. Samme sondring anlægges i [FOB 2019-13](#): "Navnlig i tilfælde, hvor den faktiske forvaltningsvirksomhed har karakter af en beslutning, der minder om en afgørelse i forvaltningslovens forstand, kan der på ulovbestemt grundlag foreligge inhabilitet."

I selve [FOB 2014-11](#)-sagen – hvor en kommune anbragte en mor og et barn hos en plejefamilie, hvis plejefar samtidig var leder af kommunens Familiehuse og af kommunens familieplejekonsulenter – fandt ombudsmanden hverken inhabilitet hos beslutningstagerne, hos plejefaderen i hans sædvanlige stilling under anbringelsen eller ved Familiehusets efterfølgende betjening. Afgørende var, at plejefaderen ikke havde medvirket ved

beslutningen, at kommunen havde indgået aftale om **eksternt** tilsyn, ekstern familieplejekonsulent, ekstern sundhedsplejerske og ekstern supervision, og at han ikke direkte skulle indgå i arbejdet omkring mor og barn. Sagen er dermed et instruktivt eksempel på, hvordan organisatoriske afværgeforanstaltninger kan neutralisere en potentiel interessekollision.

Myndighedsinhabilitet. [FOB 2019-13](#) fastslår, at § 3 kun omfatter personers inhabilitet:

Det er dog fast antaget, at der gælder en almindelig ulovbestemt retsgrundsætning om myndigheders inhabilitet. En myndighed kan f.eks. selv være part i en sag eller i øvrigt have en uvedkommende interesse i forhold til sagens behandling og afgørelse.

Afledt inhabilitet. Spørgsmålet om, hvorvidt underordnede medarbejdere bliver inhabile, når deres chef er det, er ikke reguleret i loven eller forarbejderne. Ombudsmanden refererer i samme udtalelse den teoretiske hovedopfattelse: i hvert fald hvor den overordnede er inhabil efter [§ 3, stk. 1, nr. 1](#), antages det, at også de underordnede medarbejdere ud fra betragtninger om et afhængighedsforhold til deres chef vil være inhabile til selv at træffe afgørelse; og der kan foreligge en særlig form for myndighedsinhabilitet, hvis lederen af en hierarkisk myndighed rammes af personlig inhabilitet, og der ikke findes en uafhængig stedfortræder. Det problematiske er, at de ansatte ellers skulle behandle og afgøre en sag, der direkte berører deres chefs helt personlige – og i forhold til sagen uvedkommende – interesser.

Generel inhabilitet. Endelig eksisterer en ulovbestemt grundsætning om generel inhabilitet, hvorefter man helt udelukkes fra visse poster. [FOB 2013-8](#) afviste at anvende den på UVVU-medlemmer, der var universitetsansatte, med henvisning til, at en så vidtgående regel måtte fremgå af regelgrundlaget, og at forskningsrådsloven ikke opstillede sådanne habilitetskrav. Grundsætningen er bl.a. behandlet i [FOB om ægtefælleinhabilitet for medlemmer af kommunale udvalg](#), hvor ombudsmanden citerer sin egen tidligere udtalelse om afvejningen mellem hensynet til, at erhvervsgrupper ikke unødigt hindres i kommunalt arbejde, og hensynet til befolkningens tillid til forvaltningen. Kommunalbestyrelsesmedlemmers habilitet efter kommunestyrelseslovens § 14 falder uden for denne oversigt.

LOV

[Forvaltningsloven § 2, stk. 1](#)[Forvaltningsloven § 3, stk. 1](#)

§ 10 Inhabilitet ved kontraktsindgåelse – § 2, stk. 2 i udbudspraksis

[§ 2, stk. 2](#) er den eneste bestemmelse, der udstrækker forvaltningslovens regler til privatretlige dispositioner. Den har navnlig betydning i udbuds- og indkøbssager, hvor forvaltningsretlige habilitetsregler og det EU-udbudsretlige ligebehandlingsprincip løber parallelt.

Klagenævnet for Udbud fastslog allerede i **00-160.878** ([Annulteret af udbud på grund af mistanke om inhabilitet var sagligt begrundet](#)), at en kommunes annullation af et udbud var sagligt begrundet, da kommunens indkøbsschef – der deltog i evalueringen af tilbuddene og var i opsagt stilling – havde drøftet et muligt fremtidigt ansættelsesforhold med den vindende tilbudsgivers direktør. Nævnet fandt, at mistanken om inhabilitet, reguleret i principperne bag [forvaltningslovens § 3, stk. 1](#), i sig selv var en saglig grund til at annullere udbuddet – men kritiserede, at kommunen ikke omgående underrettede de bydende.

I **2011-0024549** ([Annullering af tildelingsbeslutning på grund af inhabilitet hos ordregivers rådgiver](#)) annullerede nævnet en tildelingsbeslutning, hvor kommunens rådgiver var franchisetager til samme

moderselskab, der ejede den vindende tilbudsgiver 100 %, og hvor selskaberne blev markedsført under fælles brand og delte platform og kontorfaciliteter. Nævnet konkluderede, at det under disse omstændigheder ikke med rimelig sikkerhed kunne fastslås, at udvælgelsen var sket på objektivet, sagligt og ikkediskriminerende grundlag. Tilsvarende blev en afvisning af prækvalifikation opretholdt i **99-70.941** ([Afvisning af anmodning om prækvalifikation på grund af inhabilitet](#)), hvor et konsortiemedlems tilknytning til en brancheorganisation, der samtidig sad i den styregruppe, som skulle fordele midler på grundlag af konsortiets rapporter, skabte "en ikke fjerntliggende risiko" for, at andre end rent faglige hensyn kunne påvirke rapporterne.

Klagenævnet har derimod afgrænset sin egen kompetence. I **2007** ([Afvisning af klage over projektleders inhabilitet i udbud af rådgivningskontrakt til Metroringen](#)) fastslog nævnet, at det ligger uden for dets kompetence at tage stilling til, om ordregiveren har overtrådt forvaltningslovens regler om speciel inhabilitet – nævnet kan alene prøve, om det EU-udbudsretlige ligebehandlingsprincip er tilsidesat i forhold til en konkret materiel beslutning. På trods af projektdirektørens 39-årige ansættelse hos den vindende rådgiver, hans medarbejderaktier for ca. 400.000 kr. og hans ægtefælles ansættelse dér fandt nævnet efter en samlet vurdering – herunder at han ikke havde deltaget i evalueringen af de afsluttende tilbud eller i tildelingsbeslutningen – ikke ligebehandlingsprincippet overtrådt.

Senere praksis følger samme mønster: i **2014-0037563** ([Klage over tildeling af møbelkontrakt](#)) var et almindeligt professionelt samarbejde mellem ordregiverens tekniske rådgiver og den vindende tilbudsgiver ikke nok; i **20/11681** ([Klage over udbud af operatør til festival](#)) var det ikke bevist, at en tidligere kommunal projektleders overgang til den vindende tilbudsgiver havde fordrejet konkurrencen; og i **25/05994** ([Afgørelse om påstået interessekonflikt og dobbeltrolle i DSB's udbud](#)) blev en påstand om, at ordregiverens medarbejdere var inhabile på grund af dagligt samarbejde med den vindende tilbudsgiver, afvist.

Mønsteret er, at § 2, stk. 2 giver hjemmel til at *forebygge* og *reagere* – ordregiveren kan lovligt annullere eller afvise ved konkret risiko for interessekonflikt – mens tærsklen for efterfølgende at få en tildeling underkendt på inhabilitetsgrundlag er høj og som regel forudsætter en dokumenteret sammenhæng med den materielle beslutning. En parallel til præklusion findes i **BS-9404/2023-RAN** ([Tilsidesættelse af voldgiftskendelse](#)), hvor en part fortabte retten til at gøre inhabilitet gældende ved at afvente kendelsens udfald – samme synspunkt som i **BS-957/2010-HEL** ([Kendelse vedrørende inhabilitet af syns- og skønsmand](#)).

LOV	Forvaltningsloven § 2, stk. 2	Forvaltningsloven § 3, stk. 1	
PRAKSIS	Byretten · Tilsidesættelse af voldgiftskendelse: Krav om inhabilitet hos fagdommer afvist, da bygherren fortabte indsigelsesretten ved at vente med at reagere		21.12.2023
	Byretten · Kendelse vedrørende inhabilitet af syns- og skønsmand		07.09.2011
	Klagenævnet for Udbud · Afgørelse om påstået interessekonflikt og dobbeltrolle i DSB's udbud af salgsmodellering		20.01.2026
	Klagenævnet for Udbud · Klage over udbud af operatør til festival afvist: Ingen inhabilitet eller ulovlig kontraktændring		20.05.2021
	Klagenævnet for Udbud · Klage over tildeling af møbelkontrakt afvist trods påstande om inhabilitet og ukonditionsmessige tilbud		30.09.2014
	Klagenævnet for Udbud · Annullering af tildelingsbeslutning på grund af inhabilitet hos ordregivers rådgiver		30.11.2011
	Klagenævnet for Udbud · Afvisning af klage over projektleders inhabilitet i udbud af rådgivningskontrakt til Metroringen		14.01.2008
	Klagenævnet for Udbud · Annullation af udbud på grund af mistanke om inhabilitet var sagligt begrundet		19.02.2001

Klagenævnet for Udbud · Afvisning af anmodning om prækvalifikation på grund af inhabilitet og tilknytning til brancheorganisation 17.09.1999

§ 11 Vejlednings- og bistandspligten samt videresendelsespligten – § 7

Efter [§ 7, stk. 1](#) skal en forvaltningsmyndighed "i fornødent omfang yde vejledning og bistand til personer, der retter henvendelse om spørgsmål inden for myndighedens sagsområde". Forarbejderne beskriver pligtens indhold:

Bestemmelsen indebærer, at der skal ydes fornøden vejledning afhængig af sagens karakter og de konkrete omstændigheder. (...) Vejledningen bør sikre, at borgeren får tilstrækkelig orientering om de regler, der gælder på det pågældende forvaltningsområde, om hvilken fremgangsmåde der skal følges af den, der henvender sig til myndigheden, og om hvilke oplysninger, som skal tilvejebringes af borgeren.

Dertil kommer, at myndigheden "også i fornødent omfang [bør] bistå en borger (...) med at udfylde eventuelle ansøgningsskemaer, anmeldelser eller lignende".

Praksis går videre end ordlyden på to punkter. **For det første** gælder pligten også af egen drift. [FOB 2021-27](#) sammenfatter:

En myndighed antages i den forbindelse også at have pligt til at vejlede en borger, som myndigheden er i forbindelse med, selv om borgeren ikke direkte eller indirekte har bedt om vejledning, men hvor det fremstår som naturligt og relevant at give borgeren vejledning. Det gælder bl.a. i tilfælde, hvor myndighedens svar eller handlemåde ellers kan virke vildledende, eller når borgeren på en urimelig måde kan blive fastlåst eller miste en rettigbed.

For det andet rækker god forvaltningsskik ud over myndighedens eget ressort: myndigheden bør efter omstændighederne også vejlede om spørgsmål uden for eget ressort med en vis tilknytning dertil – navnlig hvor borgeren ellers risikerer et retstab – men det er normalt tilstrækkeligt at tage forbehold og henvise til rette myndighed. I [FOB 2019-19](#) fastslår ombudsmanden desuden, at en sag om aktindsigt efter offentlighedsloven er en afgørelsessag i forvaltningslovens forstand, hvorfor § 7 finder anvendelse, og at vejledningen skal være juridisk korrekt og "så omfattende og detaljeret at det konkrete informationsbehov imødekommes på en rimelig måde". Om indholdskravet i øvrigt se [FOB om tilbagebetaling og tildeling af boligstøtte](#), hvor spørgsmålet var, om udlevering af en generel skriftlig vejledning fritager fra individuel vejledning.

Vejledningspligten spiller også sammen med legalitetsprincippet. I [FOB om forligsmæssig forflyttelse](#) lagde ombudsmanden til grund, at kommunen selv mente, at der ikke var tilstrækkeligt grundlag for ensidigt at gennemtvinge en flytning af tjenestested – og at der derfor påhvilede kommunen en videregående pligt til af egen drift at vejlede parten om forhold af betydning for hendes retsstilling.

Videresendelsespligten – § 7, stk. 2. Modtager en myndighed en *skriftlig* henvendelse, som ikke vedrører dens sagsområde, videresendes den "så vidt muligt" til rette myndighed, jf. [§ 7, stk. 2](#). Forbeholdet er præciseret i [FOB om oversendelse til rette myndighed](#):

Myndigheden er således kun forpligtet til at videresende henvendelsen (oversendelse), hvis det af henvendelsen med tilstrækkelig tydelighed fremgår, hvad der er sigtet med henvendelsen, og myndigheden på dette grundlag – eventuelt efter telefonisk henvendelse til afsenderen eller den formodede rette myndighed – med rimelig sikkerhed kan afgøre, hvilken myndighed henvendelsen skal rettes til.

Ombudsmanden fandt i samme sag, at Sundhedsvæsenets Patientklagenævns praksis – hvorefter klager uden for nævnets kompetence som udgangspunkt kun blev videresendt efter udtrykkelig anmodning – **ikke** var i overensstemmelse med § 7, stk. 2. Udgangspunktet er altså videresendelse; kun hvor der er særlige grunde til at antage, at borgeren ikke ønsker andre myndigheder involveret – fx ved omfattende oplysninger om rent private forhold – kan myndigheden i stedet nøjes med at vejlede om rette modtager. Pligtens generelle karakter er fastholdt i [FOB 2024-15](#), hvor det citeres, at bestemmelsen "er af generel karakter og i høj grad relevant også i sager om aktindsigt". Og [FOB 2019-29](#) tilføjer, at hvor kompetencen er delt mellem flere myndigheder, kan det være påkrævet at vurdere de forskellige retlige indfaldsvinkler, inden henvendelsen afvises eller videresendes.

Se også [officialprincippet](#) om myndighedens pligt til at oplyse sagen, som vejledningspligten ofte griber ind i.

LOV

Forvaltningsloven § 7, stk. 1, 2

§ 12 Repræsentation og bisidder – § 8

Efter [§ 8, stk. 1](#) kan en part på ethvert tidspunkt af sagens behandling lade sig repræsentere eller bistå af andre, dog med forbehold for, at myndigheden kan kræve personlig medvirken, når det er af betydning for sagens afgørelse. Forarbejderne fastlægger fire hovedpunkter:

- **Ingen kvalifikationskrav til repræsentanten.** Parten kan lade sig repræsentere af såvel sagkyndige – advokat, revisor – som af andre, herunder af en interesseorganisation. Da en repræsentant kan pådrage sig straf- og erstatningsansvar, kan det normalt kræves, at repræsentanten er myndig, mens mindreårige med den fornødne modenhed godt kan *bistå* en part, fx som tolk.
- **Fuldmagtsdokumentation.** Myndigheden afgør, om der skal fremlægges skriftlig fuldmagt. Er repræsentanten advokat eller medlem af en stand, der typisk optræder som partsrepræsentant på området, vil der "i almindelighed ikke være grund til at forlange dokumentation for fuldmagtsforholdet".
- **Krav om personlig medvirken.** Reglen viger, hvor lovgivningen kræver personlig medvirken, eller hvor sagens karakter gør den personlige medvirken væsentlig – forarbejderne nævner udstedelse af lægeerklæringer eller pas og afgivelse af personlige erklæringer.
- **Hvem henvendelser rettes til.** Har parten under hele sagen været repræsenteret, bør henvendelser om sagens behandling og afgørelse normalt gives til repræsentanten; har parten kun været repræsenteret under en del af sagen, skal underretning gives til parten selv.

Ombudsmandspraksis har udbygget det sidste punkt. I [FOB om partsrepræsentation og retten til at frabede sig direkte henvendelser](#) fastslog ombudsmanden, at brevveksling normalt skal sendes til repræsentanten, men at en myndighed, der behandler meget personlige sager, kan stile den endelige afgørelse til parten med kopi til repræsentanten – dog ikke hvor der gælder en kort klage- eller søgsmålsfrist, eller hvor parten eller repræsentanten udtrykkeligt har bedt om andet. I [FOB om fejlagtig lønindplacering](#) fandt ombudsmanden det beklageligt, at direktoratet stiledede sine breve alene til parten, efter at partsrepræsentationen var anmeldt. Og i [FOB om Skats formodning for fortsat partsrepræsentation](#) henstillede ombudsmanden, at Skat ændrede retningslinjer, der byggede på en formodning for, at en skattepligtig fortsat havde samme professionelle repræsentant, fordi det indebar en risiko for at overtræde reglerne om partsrepræsentation, tavshedspligt og videregivelse.

Undtagelsen i § 8, stk. 2 skal fortolkes snævert. Forarbejderne forudsætter, at der "kun i ganske særlige tilfælde nægtes en part adgang til at lade sig repræsentere eller bistå", og at der i hvert enkelt tilfælde skal foretages en konkret afvejning. Som anvendelsestilfælde nævnes, at myndigheden af hensyn til sagsbehandlingen, ro og orden eller andre parter begrænser antallet af bisiddere ved et møde, eller at et repræsentantskifte ville medføre overskridelse af en lovbestemt afgørelsesfrist. I [FOB om afslag på aktindsigt til undvejen fange](#) understregede ombudsmanden, at "[u]ndtagelsesbestemmelsen i § 8, stk. 2, er snæver og retter sig først og fremmest mod andre (mere praktiske) situationer", og at der under alle omstændigheder skal foretages en konkret vurdering – som direktoratet havde undladt.

Den samme snævre fortolkning findes i den administrative vejledningslitteratur. [Familierechtsvejledningen](#) fastslår, at bisiddere "ikke generelt [kan] afvises i forbindelse med bestemte former for møder eller ved gennemførelsen af børnesagkyndige undersøgelser", og at fravigelsen skal være konkret begrundet – samt at Familierechtshuset bør indgå i dialog med parten forinden. [Retssikkerhedsvejledningen](#) tilføjer, at borgeren *bør gøres opmærksom på* muligheden for en bisidder, og [Stu-Vejledningen](#) præciserer forskellen mellem repræsentant og bisidder: repræsentanten handler i den unges sted og skal modtage samme breve og deltage i møder, mens en bisidder alene ledsager. På tvangsindgrebsområdet gælder en positiv oplysningspligt: efter [Vejledning om lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter](#) skal myndigheden i forbindelse med varsling af egen drift vejlede om retten til at lade sig repræsentere eller bistå.

LOV

Forvaltningsloven § 8, stk. 1, 2

Retsvirkningen: garantiforskrifter, væsentlighedsvurdering og § 13 ugyldighed

Tilsidesættelse af §§ 3-8 er ikke i sig selv ensbetydende med ugyldighed. Ombudsmanden opstiller i [FOB 2021-14](#) de tre grundbetingelser:

Grundbetingelserne for at anse en forvaltningsafgørelse for ugyldig er, at der skal foreligge en retlig mangel, at manglen anses for væsentlig, og at der ikke foreligger modstående hensyn, der med styrke taler for at opretholde afgørelsen, uanset at de to første betingelser er opfyldt.

For inhabilitetsreglerne er udgangspunktet strengt. [FOB 2019-13](#) formulerer det:

Forvaltningslovens regler om inhabilitet har karakter af garantiforskrifter, hvis tilsidesættelse i forbindelse med en konkret afgørelse generelt må anses for en væsentlig retlig mangel, der som udgangspunkt vil medføre ugyldighed.

Det svarer til den ældre administrative formulering i [Betænkning nr. 1317/1996, s. 22](#): "Som udgangspunkt medfører inhabilitet, at den trufne afgørelse bliver ugyldig, dvs. at afgørelsen ikke har retsvirkning, og at sagen skal starte forfra. Ombudsmandens praksis viser, at inhabilitetsreglerne håndhæves strengt." Samme budskab findes i [Vejledning om forvaltningsloven og offentlighedsloven for Kriminalforsorgens personale](#).

Dommene bekræfter, at udgangspunktet er reelt. I [BS-1323/2020-NAE \(Afgørelse om ugyldigt afslag på grundvandssænkning\)](#) medførte ét inhabilt udvalgsmedlems deltagelse i et 4-3-flertal både ugyldighed og erstatningsansvar – og retten lagde vægt på, at kommunen havde forsømt at tage stilling til habiliteten, selv om forholdet var eller burde have været udvalget bekendt gennem medlemmets høringssvar. At sagen ved landsret og Højesteret endte med frifindelse, skyldtes ikke en lempeligere ugyldighedslære, men at inhabiliteten ikke

blev anset for at foreligge, jf. **BS-29747/2023-HJR** ([Højesteretsdom af 24. januar 2024](#)). Tilsvarende førte inhabiliteten i **BS-33979/2024-HJR** ([Højesterets kendelse af 10. januar 2025](#)) til, at Retslægerådets udtalelse måtte indhentes på ny i anden sammensætning.

For de øvrige sagsbehandlingsgarantier er væsentlighedsvurderingen mere nuanceret. Ankestyrelsen har i **36-15** ([Kommunens rækkefølge i sagsoplysning](#)) formuleret den todelte test:

Hvis denne konkrete vurdering fører til, at manglen ikke kan anses for at have haft væsentlig betydning for afgørelsen i sagen, medfører den manglende partshøring normalt ikke, at kommunens afgørelse er ugyldig.

I **9-13** ([Utilstrækkelig bevisbyrde for ægteskabslignende forhold](#)) gik det den anden vej:

garantiforskriftskarakteren skabte en formodning for ugyldighed, som ikke kunne afkræftes, fordi klagerens bemærkninger viste, at kommunens grundlag var mangelfuldt. Og i **B-2-93** ([Kommunens standsning af børnetilskud](#)) hjemviste Ankestyrelsen alene på grund af proceduremæssige fejl, uden at tage stilling til den materielle berettigelse.

En selvstændig – og ofte overset – regel er, at **klageinstansen af egen drift skal påse garantiforskrifterne**. I **FOB om klagemyndigheds pligt til at kontrollere overholdelse af garantiforskrifter** udtalte ombudsmanden:

I det omfang sagsbehandlingsreglerne har karakter af garantiforskrifter hvis tilsidesættelse gør at der svigter en garanti for afgørelsens lovlighed og rigtighed, er det min opfattelse at det sociale nævn har pligt til af egen drift at påse om disse regler er overholdt i underinstansens behandling af en sag.

Omvendt kan rekursinstansen efter omstændighederne *reparere* fejlen. **FOB 2021-14** fastslår, at gyldigheden skal vurderes i forhold til sagen, som den foreligger på tidspunktet for rekursmyndighedens afgørelse, og at mangler i førsteinstansen derfor ikke i sig selv leder til ugyldighed, når sagen tillige er behandlet af ankeinstansen.

Endelig kan retten til at gøre inhabilitet gældende fortabes ved passivitet. Det er tydeligst i domstolspraksis, jf. **BS-9404/2023-RAN** ([Tilsidesættelse af voldgiftskendelse](#)) og **BS-1447/2010-HOL** ([Retten afviste foreslået skønsmand](#)) – men princippet om, at indsigelsen skal rejses, når grundlaget bliver kendt, har også vægt i forvaltningen, hvor § 6, stk. 1 pålægger forvaltningspersonen selv at reagere "snarest". På procesområdet gælder desuden særlige kværebegrænsninger, jf. **BS-37079/2023-VLR** ([Afvisning af kæremål om dommerinhabilitet](#)).

LOV	Forvaltningsloven § 3, stk. 3	Forvaltningsloven § 6, stk. 1	
PRAKSIS	Højesteret · Højesteret stadfæster inhabilitet for lægekonsulent i Retslægerådet grundet ansættelse i Ankestyrelsen		10.01.2025
	Højesteret · Højesteretsdom: Afslag på grundvandssænkning ved råstofindvinding ikke ugyldigt		24.01.2024
	Landsretten · Afvisning af kæremål om dommerinhabilitet grundet manglende tilladelse fra Procesbevillingsnævnet		15.09.2023
	Byretten · Tilsidesættelse af voldgiftskendelse: Krav om inhabilitet hos fagdommer afvist, da bygherren fortabte indsigelsesretten ved at vente med at reagere		21.12.2023
	Byretten · Afgørelse om ugyldigt afslag på grundvandssænkning og erstatningsansvar		16.07.2021
	Byretten · Retten afviste foreslået skønsmand på grund af inhabilitet og manglende lokalkendskab		05.07.2011
	Ankestyrelsen · Kommunens rækkefølge i sagsoplysning ved samlivsvurdering og retsvirkning af manglende partshøring		01.01.2015
	Ankestyrelsen · Utilstrækkelig bevisbyrde for ægteskabslignende forhold og manglende partshøring ved tilbagebetaling af børnetilskud, boligstøtte og friplads		01.01.2013

Ankestyrelsen · Kommunens standsning af børnetilskud uden partshøring og begrundelse var i strid med forvaltningsloven 01.01.1993

§ 14 Sammenfatning: fire spørgsmål der afgør sagen

Praksis på området kan koges ned til fire trin, som en myndighed – og en prøvelsesinstans – skal igennem i rækkefølge.

1. Er der tale om en afgørelsessag? Kun hvis myndigheden udfærdiger en retsakt, der på offentligretligt grundlag fastsætter, hvad der er eller skal være ret i et foreliggende tilfælde, gælder forvaltningslovens kapitel 3-7. Faktisk forvaltningsvirksomhed, indstillinger, høringssvar, procesledende beslutninger og habilitetsbeslutninger falder uden for – men aftaler og forlig gør det ikke, når den underliggende beslutning reelt er ensidig. Inhabilitetsreglerne gælder derimod bredere, jf. § 2, stk. 2 om kontraktsindgåelse og de ulovbestemte grundsætninger for faktisk forvaltningsvirksomhed.

2. Hvem er part? Ansøgere, adressater og klagere er parter; andre kun ved en væsentlig, individuel og retlig interesse. Jo flere led der ligger mellem afgørelsen og virkningen for borgeren, og jo bredere kredsen af berørte er, desto vanskeligere bliver partsstatus – jf. Ankestyrelsens 7-15 (Kommunes partsstatus i tilsynssager) over for 24-18 (Solidarisk hæftelse for boligstøtte).

3. Er nogen inhabil? Prøv de fire konkrete tilfældegrupper først, dernæst opsamlingsbestemmelsen, og hold derefter resultatet op mod bagatelgrænsen i § 3, stk. 2. Vurderingen er objektiv og skal foretages ud fra, om omstændigheden generelt er egnet til at skabe tvivl – ikke ud fra den enkeltes evne til at se bort fra interessen. Er inhabilitet konstateret, afskærer § 3, stk. 3 enhver indholdsmæssig medvirken, og fritagelse efter § 4 forudsætter reel umulighed eller væsentlig betænkelighed. Procedurereglerne i § 6 skal følges – herunder at den, hvis habilitet er til bedømmelse, ikke selv deltager i eller er til stede under afgørelsen heraf, jf. FOB 2023-24.

4. Hvad er konsekvensen af en fejl? Inhabilitet er en garantiforskriftsmangel med ugyldighed som udgangspunkt; for §§ 7 og 8 og de øvrige garantier beror det på en konkret væsentlighedsvurdering, hvor myndigheden har bevisbyrden for, at fejlen var uden betydning for resultatet. Klageinstansen skal påse garantiforskrifterne ex officio, men kan efter omstændighederne reparere fejl begået i første instans.

Den retlige udvikling i de seneste år går i to retninger på én gang. På den ene side har Højesteret i BS-33979/2024-HJR (kendelse af 10. januar 2025) skærpet kravene til sagkyndige med institutionelle dobbeltroller – ansættelse hos den myndighed, der er modpart, er nok, selv uden medvirken i den konkrete sag. På den anden side har Højesteret i BS-29747/2023-HJR (dom af 24. januar 2024) fastholdt, at valgte lokalpolitikere ikke bliver inhabile af en økonomisk interesse, de deler med en bred kreds af naboer. Balancen er den samme, som forarbejderne fra 1985 formulerede: inhabilitetsreglerne skal både sikre den enkelte afgørelse mod uvedkommende hensyn og styrke tilliden til forvaltningen – uden i unødigt omfang at afskære fagkyndige og interesserepræsentanter fra at deltage.

For de tilgrænsende problemstillinger henvises til magtfordrejning om usaglige hensyn, proportionalitetsprincippet-forvaltning, genoptagelse-forvaltning og ombudsmandens-udtalelser om ombudsmandens kritik- og henstillingspraksis generelt.

LOV

Forvaltningsloven § 2, stk. 1, 2

Forvaltningsloven § 3, stk. 1-3

Forvaltningsloven § 4, stk. 1-3

Forvaltningsloven § 6, stk. 1-3

Forvaltningsloven § 7, stk. 1, 2

Forvaltningsloven § 8, stk. 1, 2

PRAKSIS	Højesteret · Højesteret stadfæster inhabilitet for lægekonsulent i Retslægerådet grundet ansættelse i Ankestyrelsen	10.01.2025
	Højesteret · Højesteretsdom: Afslag på grundvandssænkning ved råstofindvinding ikke ugyldigt	24.01.2024
	Ankestyrelsen · Solidarisk hæftelse for boligstøtte – Partsstilling og krav til afgørelse ved efterregulering	01.01.2018
	Ankestyrelsen · Kommunes partsstatus i tilsynssager: Krav om væsentlig og individuel interesse i sag om privat døgntilbud	01.01.2015

REFERENCE Lovgrundlag 7 paragraffer

Forvaltningsloven § 1	stk. 1-3	Forvaltningsloven § 2	stk. 1-4
Forvaltningsloven § 3	stk. 1-3	Forvaltningsloven § 4	stk. 1-3
Forvaltningsloven § 6	stk. 1-3	Forvaltningsloven § 7	stk. 1, 2
Forvaltningsloven § 8	stk. 1, 2		

MATERIALE Citerede afgørelser 37 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS			5
24.06.2025	Højesteret Hjemviser Sag om Blufærdighedskrænkelser Grundet Dommers Inhabilitet		9814-11473
24.06.2025	Højesteret: Byretsdommers inhabilitet fører til hjemvisning af straffesag om vold og blufærdighedskrænkelser	AM2025.06.24H	
10.01.2025	Højesteret stadfæster inhabilitet for lægekonsulent i Retslægerådet grundet ansættelse i Ankestyrelsen		7031-8449
04.06.2024	Dommer inhabilitet ved behandling af erstatningskrav efter tidligere deltagelse i varetægtsfængsling		5542-6636
24.01.2024	Højesteretsdom: Afslag på grundvandssænkning ved råstofindvinding ikke ugyldigt		4606-5531
LANDSRETTE · ANKEINSTANS			8
22.03.2024	Kendelse om inhabilitet af lægekonsulent i Ankestyrelsen ved behandling i Retslægerådet		7030-8448
15.09.2023	Afvisning af kæremål om dommerinhabilitet grundet manglende tilladelse fra Procesbevillingsnævnet		5530-6619
14.10.2022	Afgørelse om inhabilitet og tilladelse til grundvandssænkning ved råstofindvinding		4247-5088
24.10.2018	Prøvelse af lægdommers habilitet i boligretssag		368-416
20.08.2014	Østre Landsret afviser påstand om hjemvisning af sag grundet byretsdommers påståede inhabilitet	S-3396-13	

18.12.2012 Dom om påstand om ophævelse af byretsdom og hjemvisning ikke taget til følge grundet inhabilitet. 1632-1968

07.02.2012 Vestre Landsret stadfæster byrettens kendelse om inhabilitet i sag mod Fremlagte bilag 625-717

31.08.2006 Dom om prøvelse af afgørelse om afslag på opholdstilladelse efter Kosovonødloven 4556-5465

BYRETTE · FØRSTE INSTANS 7

21.12.2023 Tilsidesættelse af voldgiftskendelse: Krav om inhabilitet hos fagdommer afvist, da bygherren fortabte indsigelsesretten ved at vente med at reagere 10280-12077

29.10.2023 Kendelse om inhabilitet af lægekonsulent i Ankestyrelsen ved behandling af sag i Retslægerådet 7029-8447

16.07.2021 Afgørelse om ugyldigt afslag på grundvandssænkning og erstatningsansvar 4226-5063

11.04.2018 Kendelse om boligretsmedlems habilitet trods formandspost i lejerforening 369-417

03.04.2013 Kendelse om inhabilitet af boligdommer grundet tidligere deltagelse i sager med samme udlejer 6175-7403

07.09.2011 Kendelse vedrørende inhabilitet af syns- og skønsmand 3240-3863

05.07.2011 Retten afviste foreslået skønsmand på grund af inhabilitet og manglende lokalkendskab 3021-3575

ANKESTYRELSEN · NÆVN / KLAGEINSTANS 7

01.01.2018 Solidarisk hæftelse for boligstøtte – Partsstilling og krav til afgørelse ved efterregulering 24-18

01.01.2017 Ankestyrelsens principafgørelse om kommunens valg af leverandør, klageadgang (afgørelse vs. faktisk forvaltningsvirksomhed) og partsstatus i sager om hjælp og aflastning 76-17

01.01.2015 Kommunes partsstatus i tilsynssager: Krav om væsentlig og individuel interesse i sag om privat døgntilbud 7-15

01.01.2015 Kommunens rækkefølge i sagsoplysning ved samlivsvurdering og retsvirkning af manglende partshøring 36-15

01.01.2013 Utilstrækkelig bevisbyrde for ægteskabslignende forhold og manglende partshøring ved tilbagebetaling af børnetilskud, boligstøtte og friplads 9-13

01.01.2001 Partsstatus for indehaver af forældremyndighed i samværssager mod den anden forælder C-3-01

01.01.1993 Kommunens standsning af børnetilskud uden partshøring og begrundelse var i strid med forvaltningsloven B-2-93

KLAGENÆVNET FOR UDBUD · NÆVN / KLAGEINSTANS 7

20.01.2026 Afgørelse om påstået interessekonflikt og dobbeltrolle i DSB's udbud af salgsmøllering 25/05994

20.05.2021	Klage over udbud af operatør til festival afvist: Ingen inhabilitet eller ulovlig kontraktændring	20/11681
30.09.2014	Klage over tildeling af møbelkontrakt afvist trods påstande om inhabilitet og ukonditionsmæssige tilbud	2014-0037563
30.11.2011	Annullering af tildelingsbeslutning på grund af inhabilitet hos ordregivers rådgiver	2011-0024549
14.01.2008	Afvisning af klage over projektleders inhabilitet i udbud af rådgivningskontrakt til Metroringen	2007
19.02.2001	Annullation af udbud på grund af mistanke om inhabilitet var sagligt begrundet	00-160.878
17.09.1999	Afvisning af anmodning om prækvalifikation på grund af inhabilitet og tilknytning til brancheorganisation	99-70.941

PARKERINGSKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS 3

08.05.2025	Ugyldig kontrolafgift grundet tvist om aflæsning af elektronisk p-skive og betydningen af blitz-genskær	park-8449
03.12.2024	Annullering af kontrolafgift: Uklar skiltning ved kombination af app-registrering og p-skive	park-5465
03.10.2023	Tvist om app-betaling og gyldigheden af eftersendt kontrolafgift i ANPR-baseret parkeringsanlæg	park-1968

FORARBEJDE Betænkninger

4 referencer

Betænkning om anklagemyndighedens struktur

nr. 1194 · 1990 · Justitsministeriet

Betænkning om Retslægerådet

nr. 1196 · 1990 · Justitsministeriet

Forskningsrådenes sagsbehandling m.m. - habilitet, begrundelse, åbenhed og eksterne bedømmere

nr. 1317 · 1996 · Forskningsministeriet

Betænkning om tavshedspligt

nr. 998 · 1984 · Justitsministeriet